

Badania przesiewowe pod kątem raka piersi w ramach systemu publicznej służby zdrowia NHS

Pomożemy ci podjąć decyzję

Czym jest rak piersi?	2
Czym są badania przesiewowe pod kątem raka piersi?	3
Wyniki badań przesiewowych pod kątem raka piersi	6
Podjęcie decyzji – możliwe korzyści i ryzyko związane z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi	9
Jakie są objawy raka piersi?	12
Z kim mogę się skontaktować, jeżeli mam pytania?	13

Decyzja o poddaniu się badaniom przesiewowym pod kątem raka piersi należy do ciebie. Niniejsza broszura ma na celu pomóc ci w dokonaniu wyboru.

Dlaczego NHS oferuje badania przesiewowe pod kątem raka piersi?

NHS oferuje badania przesiewowe, aby chronić kobiety przed śmiercią z powodu raka piersi. Badania przesiewowe mają na celu wykrycie nowotworu złośliwego piersi na wczesnym etapie, zanim zmiany staną się widoczne lub wyczuwalne. Badania te nie zapobiegają zachorowaniu na raka piersi.

Badania przesiewowe wiążą się również z pewnym ryzykiem. U niektórych kobiet, które przechodzą badania przesiewowe, wykryty zostanie rak piersi, który w przeciwnym razie nie zostałby stwierdzony lub nie miałby żadnego negatywnego wpływu na ich życie. W rezultacie kobiety takie zostaną poddane niepotrzebnemu leczeniu.

Dlaczego zostałam zaproszona na badania przesiewowe pod kątem raka piersi?

Wszystkie kobiety w wieku od 50 do 71 lat są zapraszane na badania przesiewowe pod kątem raka piersi raz na 3 lata. Pacjentki otrzymują pierwsze zaproszenia na badania przesiewowe pomiędzy 50. i 53. rokiem życia. Niektóre młodsze i starsze kobiety również otrzymują takie zaproszenia w ramach badań nad tą metodą profilaktyki w innych grupach wiekowych.

Jeżeli masz 71 lub więcej lat, w dalszym ciągu istnieje ryzyko, że zachorujesz na raka piersi. Mimo że nie będziesz już automatycznie otrzymywać zaproszeń na badania przesiewowe pod kątem raka piersi po ukończeniu 71. roku życia, nadal będziesz mogła poddawać się tym badaniom raz na 3 lata. Aby skorzystać z tej możliwości, będziesz musiała skontaktować się z lokalną placówką służby zdrowia wykonującą badania przesiewowe pod kątem raka piersi i umówić się na wizytę.

Niektóre lokalne jednostki oferujące badania przesiewowe pod kątem raka piersi wysyłają wiadomości tekstowe (SMS), przypominające o zbliżającym się terminie kolejnych badań.

Czym jest rak piersi?

Rak piersi powstaje, kiedy komórki w piersiach zaczynają namnażać się w niekontrolowany sposób, tworząc zgrubienie (zwane również guzem). W miarę rozwoju choroby, komórki nowotworowe mogą rozprzestrzeniać się na inne części ciała i stanowić zagrożenie życia.

Rak piersi to najczęściej spotykany rodzaj nowotworu złośliwego w Wielkiej Brytanii. Z jego powodu każdego roku w Wielkiej Brytanii umiera około 12 tysięcy kobiet. Czas przeżycia w przypadku tej choroby wciąż się wydłuża – obecnie około 3 na 4 kobiety, u których wykryto raka piersi, przeżywają co najmniej 10 lat od momentu postawienia diagnozy.

Ryzyko zachorowania na raka piersi wzrasta wraz z wiekiem. Około 4 na 5 przypadków raka piersi wykrywanych jest u kobiet powyżej 50. roku życia. U większości kobiet cierpiących na raka piersi choroba ta **nie występuje** w rodzinie.

Czym są badania przesiewowe pod kątem raka piersi?

Badania przesiewowe polegają na wykonaniu mammografii, czyli prześwietlenia piersi przy pomocy promieni rentgenowskich, w celu odnalezienia ewentualnych zmian nowotworowych. Mammografia umożliwia wykrycie zmian, które są zbyt małe, aby można było je zobaczyć lub wyczuć.

Co się stanie, jeżeli postanowię skorzystać z badań przesiewowych pod kątem raka piersi?

Kiedy przybędziesz do placówki służby zdrowia wykonującej badania przesiewowe pod kątem raka piersi, personel sprawdzi twoje dane i zapyta cię o wszelkie problemy związane z piersiami, które wystąpiły u ciebie w przeszłości. To odpowiedni moment, aby zadać wszelkie nurtujące cię pytania.

Badanie mammograficzne wykonywane jest przez technika elektroradiologii (zazwyczaj jest to kobieta). Na początku technik objaśnia przebieg badania. Następnie pierś pacjentki umieszczana jest w aparacie mammograficznym i spłaszczana poprzez opuszczenie na nią płytki z tworzywa sztucznego. Dzięki temu pierś pozostaje nieruchoma na czas badania, a uzyskane obrazy są wyraźne i czytelne.

Technik zazwyczaj wykonuje dwa prześwietlenia każdej piersi – jedno z góry i jedno z boku. Na czas prześwietlenia technik udaje się za ekran ochronny. Za każdym razem należy pozostać bez ruchu przez kilka sekund.

Cała wizyta zajmuje nie dłużej niż pół godziny, a samo badanie mammograficzne trwa zaledwie kilka minut.

Możesz otrzymać propozycję wzięcia udziału w badaniu klinicznym

Badania kliniczne to medyczne badania naukowe. Podczas każdego z zaproponowanych ci badań klinicznych gromadzone będą informacje o najlepszych rodzajach badań lub metodach leczenia związanych z rakiem piersi. Dzięki nim możemy coraz skuteczniej pomagać kobietom w tym zakresie. To ty decydujesz, czy chcesz wziąć udział w badaniu klinicznym.

Przygotowanie do badania mammograficznego

Przed rozpoczęciem badania należy rozebrać się do pasa. Wygodniejsze może być zatem ubranie spódnicy lub spodni zamiast sukienki.

Nie należy stosować dezodorantów w aerozolu ani talku, ponieważ mogą one być widoczne na wykonanych zdjęciach. Zamiast tego można użyć dezodorantu w kulce.

Czy badanie mammograficzne boli?

Badanie mammograficzne może być nieprzyjemne, a niektóre kobiety odbierają je jako bolesne. Zazwyczaj ból ustępuje po niedługim czasie.

Przed przyjściem na wizytę, skontaktuj się telefonicznie z placówką służby zdrowia wykonującą badania przesiewowe pod kątem raka piersi, jeżeli:

- **jesteś niepełnosprawna lub masz trudności z wchodzeniem po schodach** – dzięki temu placówka będzie mogła przygotować dla ciebie odpowiednie udogodnienia
- **masz implanty piersi** - zazwyczaj nie uniemożliwiają one wykonania mammografii, ale należy z wyprzedzeniem powiadomić o nich personel przeprowadzający badanie
- **przeszłaś badanie mammograficzne w ciągu ostatnich 6 miesięcy, jesteś w ciąży lub karmisz piersią** – personel może zalecić, abyś odłożyła badanie na późniejszy termin

Wyniki badań przesiewowych pod kątem raka piersi

W ciągu 2 tygodni od dnia wizyty otrzymasz list z wynikami badania przesiewowego pod kątem raka piersi. Wyniki te zostaną również przesłane do twojego lekarza rodzinnego.

W rzadkich przypadkach przed otrzymaniem wyniku konieczne jest poddanie się dodatkowemu badaniu mammograficznemu. Czasami kwestie techniczne sprawiają, że zdjęcie wykonane podczas mammografii nie jest wystarczająco czytelne. W takiej sytuacji zostaniesz poproszona o zgłoszenie się na kolejne badanie w celu wykonania zdjęcia lepszej jakości.

U większości kobiet wynik mammografii jest prawidłowy

U około 96 na 100 kobiet poddawanych przesiewowej mammografii nie zostają stwierdzone żadne oznaki nowotworu złośliwego, tj. wynik badania jest prawidłowy.

Niemniej jednak, rak może rozwinąć się pomiędzy kolejnymi badaniami. Pamiętaj o regularnym samobadaniu piersi i niezwłocznie poinformuj swojego lekarza rodzinnego, jeżeli zauważysz jakiegokolwiek nietypowe zmiany.

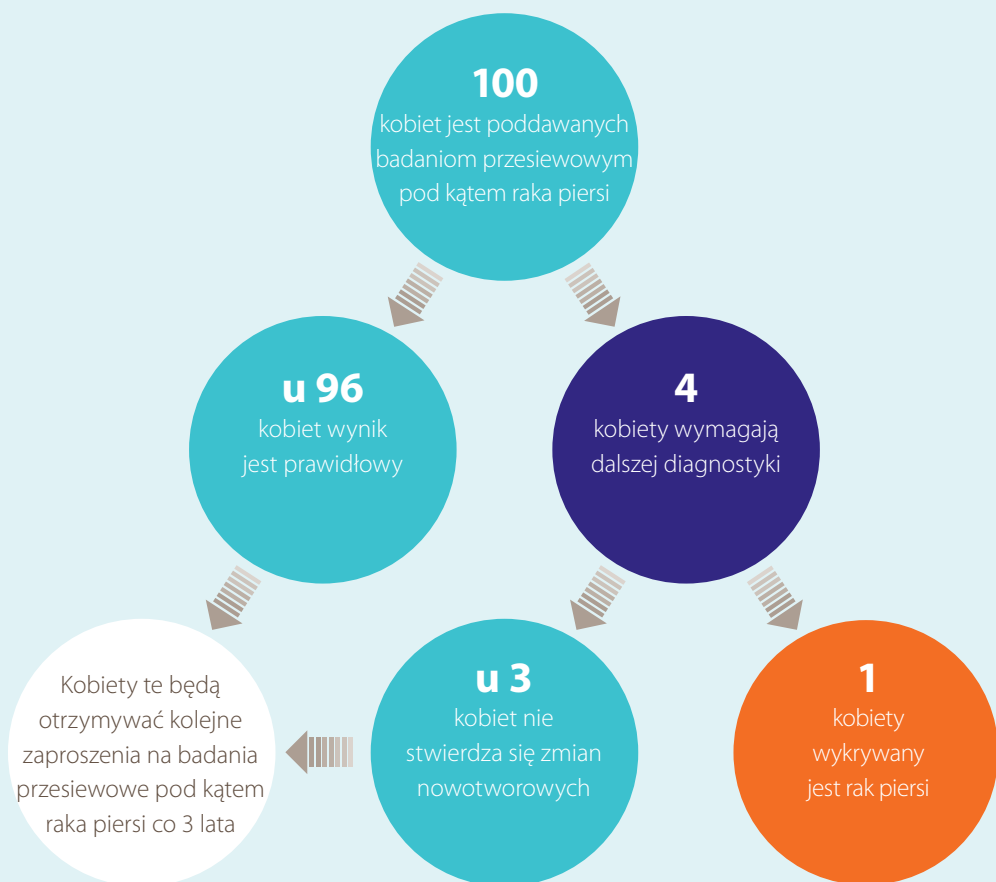
U niektórych kobiet wynik mammografii jest nieprawidłowy i konieczne jest przeprowadzenie dodatkowych badań

W liście z wynikami może znajdować się informacja, że konieczne jest przeprowadzenie dodatkowych badań ze względu na nieprawidłowy wynik mammografii. Około 4 kobiety na 100 są proszone o zgłoszenie się na dodatkowe testy po poddaniu się badaniom przesiewowym.

Spośród tych 4 kobiet, u 1 zdiagnozowany zostanie nowotwór złośliwy. U pozostałych pacjentek zmiany nowotworowe nie zostaną stwierdzone i będą one w dalszym ciągu otrzymywać zaproszenia na badania przesiewowe co 3 lata.

Dodatkowe testy diagnostyczne mogą obejmować badanie piersi, kolejne mammografie oraz badania ultrasonograficzne. Konieczne może być również wykonanie biopsji, tj. pobranie małej próbki tkanki z piersi przy pomocy igły, a następnie zbadanie jej pod mikroskopem. Zazwyczaj wyniki są gotowe w ciągu tygodnia.

Co dzieje się ze 100 kobietami **za każdym razem**,
kiedy są one poddawane badaniom przesiewowym
pod kątem raka piersi?

Jeżeli zostanie u Ciebie wykryty rak piersi, może on mieć postać inwazyjną lub nieinwazyjną

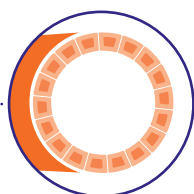
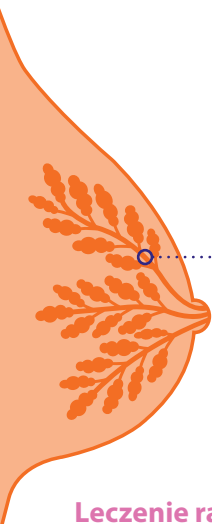
Nieinwazyjny rak piersi

Około 1 na 5 kobiet, u których stwierdzono raka piersi podczas badań przesiewowych, cierpi na nieinwazyjną postać tej choroby. Oznacza to, że komórki nowotworowe znajdują się w piersi, ale występują jedynie wewnątrz przewodów mlecznych i nie rozprzestrzeniły się w inne miejsca. Choroba ta określana jest również mianem raka przewodowego in situ (nieinwazyjnego). U niektórych kobiet komórki nowotworowe nie wydostaną się poza przewody mleczne. Natomiast u innych pacjentek w przyszłości komórki te naciekną (zaatakują) sąsiadującą z nimi tkankę piersi.

Lekarze nie potrafią ocenić, czy w danym przypadku nieinwazyjny guz piersi wrośnie w przyszłości w otaczające go tkanki.

Inwazyjny rak piersi

Około 4 na 5 kobiet, u których stwierdzono raka piersi podczas badań przesiewowych, cierpi na inwazyjną postać tej choroby. Oznacza to, że komórki nowotworowe wykroczyły poza przewody mleczne i wrosły w otaczającą je tkankę piersi. W większości przypadków inwazyjna postać raka piersi spowoduje przerzuty do odległych narządów, jeżeli leczenie nie zostanie podjęte.

Prawidłowy przewód mleczny

Nieinwazyjny rak piersi

Inwazyjny rak piersi

Leczenie raka piersi

Niezależnie od tego, czy cierpisz na inwazyjną czy nieinwazyjną postać raka piersi, zespół pracowników służby zdrowia specjalizujących się w leczeniu tej choroby zaproponuje ci odpowiednią terapię i opiekę. Najprawdopodobniej leczenie będzie obejmowało zabieg chirurgiczny (np. mastektomię), radioterapię, terapię hormonalną i ewentualnie chemioterapię. Wszystkie powyższe metody leczenia mogą powodować długotrwałe skutki uboczne.

Podjęcie decyzji – możliwe korzyści i ryzyko związane z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi

Decyzja o poddaniu się badaniom przesiewowym pod kątem raka piersi należy do ciebie. Istnieje wiele powodów, dla których kobiety postanawiają skorzystać z tych badań lub z nich zrezygnować. Aby pomóc ci w podjęciu decyzji, poniżej przedstawiliśmy korzyści i ryzyko związane z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi.

Badania przesiewowe pomagają chronić kobiety przed śmiercią z powodu raka piersi

Badania przesiewowe pod kątem raka piersi ratują życie wielu kobiet, ponieważ pozwalają na szybsze wykrycie choroby i podjęcie leczenia niż w przypadkach, w których badania te nie są wykonywane.

Badania przesiewowe mogą wykryć raka piersi, który nigdy nie miałyby negatywnego wpływu na życie pacjentki

Podczas badań przesiewowych u niektórych kobiet wykryty zostanie rak piersi, który w przeciwnym razie nigdy nie zostałby stwierdzony lub nie miałby żadnego negatywnego wpływu na ich życie. W rezultacie kobiety te zostaną poddane zbędnemu leczeniu. To właśnie na tym polega najpoważniejsze ryzyko związane z badaniami przesiewowymi.

Lekarze nie zawsze potrafią stwierdzić, czy wykryty rak piersi będzie w przyszłości zagrożeniem dla życia kobiety, zatem wszystkim pacjentkom, u których choroba ta została zdiagnozowana, oferuje się odpowiednie leczenie. Oznacza to, że niektórym pacjentkom zaproponowana zostanie terapia, której nie potrzebują.

Rozważenie potencjalnych korzyści i ryzyka związanego z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi

Badanie przesiewowe pod kątem raka piersi może uratować moje życie

Podczas badań przesiewowych może zostać u mnie stwierdzony nowotwór złośliwy, który nigdy nie rozwinąłby się w sposób zagrażający mojemu życiu. W rezultacie mogę zostać poddana leczeniu, którego nie potrzebuję

Trwa dyskusja nad tym, ilu kobietom badania przesiewowe pod kątem raka piersi ratują życie, a u ilu diagnozowany jest nowotwór, który nigdy nie rozwinąłby się w sposób zagrażający ich życiu. Dane liczbowe podane na kolejnej stronie to najbardziej precyzyjne szacunki opracowane przez grupę ekspertów, którzy dokonali analizy dostępnych danych.

Ratowanie kobiet przed śmiercią z powodu raka piersi

Badania przesiewowe ratują przed śmiercią z powodu raka piersi około 1 kobietę na każde 200 pacjentek, które poddaje się tym badaniom. Oznacza to, że każdego roku w Wielkiej Brytanii 1300 kobiet unika śmierci z powodu tej choroby.

Wykrywanie nowotworów, które nigdy nie miałyby negatywnego wpływu na życie pacjentki

U około 3 na każde 200 kobiet, które są poddawane badaniom przesiewowym co 3 lata między 50. i 71. rokiem życia stwierdzany jest nowotwór złośliwy, który nie zostałby wykryty bez wykonania badań przesiewowych i nie rozwinąłby się w sposób zagrażający życiu. Oznacza to, że każdego roku w Wielkiej Brytanii około 4000 kobiet proponuje się leczenie, którego nie potrzebują.

Podsumowując, na 1 kobietę, która została uratowana przed śmiercią z powodu raka piersi przypadają około 3 kobiety, u których wykryty został nowotwór złośliwy, który nigdy nie zagrażałby ich życiu.

Naukowcy pracują nad stworzeniem bardziej skutecznych metod pozwalających na rozpoznanie, czy dany przypadek raka piersi będzie stanowił w przyszłości zagrożenie dla życia pacjentki.

Czy z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi wiążą się inne rodzaje ryzyka?

U większości kobiet, u których wynik badania przesiewowego pod kątem raka piersi jest nieprawidłowy nie stwierdza się żadnych zmian nowotworowych. Kobiety te narażane są na niepotrzebne zmartwienie, a niektóre z nich – w oczekiwaniu na potwierdzenie lub wykluczenie nowotworu – doświadczają stresu, który negatywnie wpływa na ich zdolność do wykonywania zwykłych, codziennych czynności.

Promienie rentgenowskie bardzo rzadko wywołują raka. Poddawanie się badaniu mammograficznemu raz na 3 lata przez 20 lat w bardzo niewielkim stopniu zwiększa ryzyko zachorowania na nowotwór złośliwy w ciągu całego życia.

Mammografia nie gwarantuje wykrycia wszystkich przypadków raka piersi. Czasami zmiany nie zostają uwidocznione w trakcie badania, a w bardzo rzadkich sytuacjach osoba interpretująca wynik nie dostrzeże guza znajdującego się na zdjęciu. Twoje piersi mogą zmienić się pomiędzy kolejnymi badaniami przesiewowymi, dlatego bardzo istotne jest ich regularne samobadanie, aby dowiedzieć się, co jest w normalne w twoim przypadku. Jeżeli masz wątpliwości, zwróć się do swojego lekarza rodzinnego o poradę.

Jakie są objawy raka piersi?

Kiedy już dowiesz się, jaki jest normalny wygląd i wyczuwalna struktura twoich piersi, będziesz mogła łatwiej dostrzec wszelkie zmiany, które mogą wskazywać na istnienie nowotworu. Jest to bardzo ważne, nawet jeżeli poddałaś się badaniom przesiewowym. Zwracaj uwagę na:

- guzki lub zgrubienia w piersi
- zmianę wyglądu brodawki sutkowej. Brodawka może zostać wciągnięta w głąb piersi lub zmienić kształt. Może wystąpić wysypka powodująca zaczerwienienie i łuszczenie się brodawki, a także wydzielina w postaci krwi lub innego płynu
- zmianę wyglądu lub wyczuwalnej struktury piersi. Pierś może wydawać się ciężka, ciepła lub nierówna, a na skórze mogą pojawić się wgłębienia. Zmianie może ulec wielkość i kształt piersi
- ból lub uczucie dyskomfortu w piersi lub pod pachą
- opuchliznę lub guzek pod pachą

Jeżeli zauważysz jakiegokolwiek zmiany w swojej piersi, niezwłocznie umów się na wizytę u swojego lekarza rodzinnego. Zmiany te nie muszą oznaczać, że chorujesz na raka piersi. Jeżeli jednak zostanie on u Ciebie stwierdzony, postawienie diagnozy i rozpoczęcie leczenia na początkowym etapie zaawansowania choroby zwiększa twoje szanse na przeżycie.

Co dzieje się z moimi wynikami mammografii po zakończeniu badań przesiewowych?

W ramach programu badań przesiewowych pod kątem raka piersi prowadzonego przez NHS, twoje wyniki mammografii są przechowywane przez co najmniej 8 lat i zapisywane w bezpieczny sposób. Dokumentacja medyczna jest regularnie sprawdzana, aby zapewnić jak najlepszą jakość usług świadczonych w ramach programu. W tym celu pracownicy w innych częściach służby zdrowia mogą wymagać wglądu do twojej dokumentacji, ale twoje dane będą udostępniane wyłącznie tym osobom, które ich potrzebują.

Jeżeli pomiędzy kolejnymi badaniami przesiewowymi zostanie u Ciebie stwierdzony rak piersi, sprawdzimy również twoje poprzednie wyniki. Będziesz mogła zapoznać się z rezultatami takiej weryfikacji.

Z kim mogę się skontaktować, jeżeli mam pytania?

W przypadku jakichkolwiek pytań dotyczących badań przesiewowych, skontaktuj się z lokalną placówką służby zdrowia wykonującą badania przesiewowe pod kątem raka piersi. Jeżeli potrzebujesz pomocy w podjęciu decyzji o poddaniu się badaniom przesiewowym lub zrezygowaniu z nich, skonsultuj się ze swoim lekarzem rodzinnym. Razem rozważycie możliwe korzyści i ryzyko, co ułatwi ci dokonanie wyboru.

Więcej informacji dotyczących wizyt, podczas których przeprowadzane są badania przesiewowe pod kątem raka piersi znajduje się na stronie internetowej:

www.nhs.uk/breast

Więcej informacji dotyczących wizyt w lokalnej placówce służby zdrowia wykonującej badania przesiewowe pod kątem raka piersi znajduje się na stronie internetowej:

www.nhs.uk/breastscreening

Informacje dotyczące wykorzystywania i ochrony danych przetwarzanych w związku z badaniami przesiewowymi przez agencję Public Health England i NHS znajdują się na stronie internetowej:

www.gov.uk/phe/screening-data

Aby zrezygnować z badań przesiewowych, odwiedź stronę internetową:

www.gov.uk/phe/screening-opt-out

Aby zamówić więcej egzemplarzy broszury, odwiedź stronę internetową:
www.gov.uk/phe/screening-leaflets

Wersja broszury zapisana dużą czcionką jest
dostępna na stronie internetowej:
www.gov.uk/government/publications/breast-screening-helping-women-decide

Niniejsza broszura została opracowana przez niezależny zespół ekspertów ds. informacji z akademickiego ośrodka nauk o zdrowiu King's Health Partners. Organizacja Cancer Research UK zapewniła doradztwo i wsparła proces tworzenia treści.

W ramach konsultacji publicznych, ponad 1000 członków społeczeństwa przyczyniło się do opracowania strategii przekazywania informacji na temat programów badań przesiewowych organizowanych przez NHS.

Konsultacje zostały objęte wsparciem następujących organizacji: Beating Bowel Cancer, BME Cancer Communities, Bowel Cancer UK, Breakthrough Breast Cancer, Breast Cancer Campaign, Breast Cancer Care, Cancer Research UK, Independent Cancer Patients' Voice, Jo's Cervical Cancer Trust i Patient Information Forum.

Podczas tworzenia treści zawartych w niniejszej broszurze wykorzystano zalecenia sformułowane przez panel obywateli składający się z 25 kobiet. Zalecenia te dotyczyły sposobu prezentowania możliwych korzyści i ryzyka związanego z badaniami przesiewowymi pod kątem raka piersi

Kod produktu: BSP01
Pierwsza publikacja: czerwiec 2013 r
Niniejsza wersja: styczeń 2019 r. (PN2126643)
Data kolejnej aktualizacji: w toku

